

„Hann uppösir fólkið“.

(Tytt eftir íslenskum).

III.

Fyrst er at geva gætur, at nýggjar trúar- og vísindarskoðanir hövdu almikla ávirkan á politisk viðurskipti, hóast tær ekki komu beinleiðis inn á nakað einstakt av teimum málum, sum roknað vóru til tey politisku í dagligari talu. Hesar gera seg serliga galdandi á teimum stóðum, har sum haft er at einum hvorum viðvíkjandi frælsishuga manna, har sum fólkið ikki ivast um, at óloyvilig er at hava annan hugsunarhátt enn farnir fedrar hava haft, við tað at teirra áskoðannir vóru hildnar at vera uttan líti. Tá ger ein nýggj lera tað — ið hvussu hon er háttad — at menn fara at ivast, um hitt gamla og tað ráðandi og snikir henda áskoðan seg inn hjá fólkinum: at har var ikki allur sannleikin, men at eitt og annað kundi verið óðrvisi. Fellur trúgvín á tað, at hin almanna samtykti hugsunarhátturin er lítaleysur, tá man vera stult til tess, at eisini fellur trúgvín á tað, at ráðandi felagsskipan er hin einasta rætta og at yvirmennt og undirgvin eru av Gudi skipaðir, einans settir til tað verk at kúga og vera kúgaðir av øðrum, og má hetta ikki broytast. Tað má sigast merkiligt, hvussu væl hevur eydnast at forða kúgaðum fólki at fáa medvitun um, at tey eiga krøv til nakað annað enn at liva í veseldóm og undir heilt øðrum korum enn tey siggja onnur liva. Men oft royndist tað so, at kenslur teirra kúgaðir eru eldfimar, so at brátt kann birtast bál av lítum neista. Ti hava spámenn ofta haft meira umfatandi ávirkan við boðskapi sínum enn teir sjálvir hava ætlað. Við boðskapi sínum völdar Luther hina tysku bóndauppreistina, men kennist ikki meira við hana sum avkom av boðskapi sínum enn tað, at hann osir upp aðalin og eggjar hann sum harðast móti uppreissarmonnum. Fær kúgað fólki lærdóm um nýggjar hugsjónir, so gerast tey brá at kanna eftir, hvat rætt tey hava at reisa seg ímóti kúganini til tess at fá sín rætt.

Hövuðsársokin er ofta tann, at teir, sum standa ímóti nýggjum hugvekingum, sjálvir lemja

trúnna uppá, at tann ráðandi hugsunarhátturin er lýtaleysur. Tað er oftast ikki hövuðsatvoldin, at hugvekingin steyrnir í hesa ella hana ættina, heldur hetta: Skorðurnar eru við at detta undan mongum og hvørjum. Um brotin verður tann góða reglan, at hava alt rötleyst, tá veit eingin av fyrrrenn ein skorðan deitir fyrri og onnur eftir, vegið, funnið ovleitt og burtur kastað. Hetta er sjálvandi, táð afturhald setur sær fyrri, at einki skal broytast á nakran hátt, og serliga setur sær fyrri at kova allar nýggjar hugsjónir. Tá vera tað einasta ræðni at forða fyrri at hinar ræðuligastu kolveltingar skulu koma.

Boðskapur Jesu er nýggjur fyrri fólkinum. Hann finnst at áskoðanum og halgsiðum, sum fólkinum aldri hevur dottið í hug annað enn at vera uttan lýti — gudiligar opinbáringar. Við hesum tekur Jesus grundina undan tí avgjörda undirgevin fyrri ráðandi hugsunarhátti. Ymisk ummæli Jesu, sum evangelíini flyta, bendu á hetta, sum t. d. henda setning: „Eingin leggur nýggja bót á gamalt plagge“. Hetta líknisi talar fyrri seg sjálv. Men úr hesum fæst ikki onnur meining enn tann, at óráðiligt er at gera smáar umbótingar á útslitlið stýrislag, heldur eigur at nýggjast upp frá grundini. Hann segði, at eingin letur nýtt vín uppí gomul flot. Hetta má skiljast sum áminning um, at hinum nýggja andanum torvar nýggj viðurskipti. Ella miðar hesin spádómur hans móti tí, at nýggi boðskapurin ikki varðveittist í teirri felagsskipan, sum tá var varðandi í heiminum, og sum mest hevur rátt til henda dag? Ikki man kunna dyljast at hetta hava royndir prógvað. Út frá hesum ummælum Jesu verður tað enn skilgari, at Jesus hevur ta ávirkan at lemja tað djúpu víroing fólkið hevði fyrri niðurarvaðum siðum og at vekja og birta undir duldum trá fólksins eftir broytingum.

Tó hevur hetta haft enn meira ávirkan, at Jesus gjordist avgerandi forsvarari fyrri hini undirkúgað og fjónaðu. Hann boðaði fátækum fagnarboð. Menn

munna ikki vanliga gera sær greitt, hvussu víða í orðum Jesu liggja fræ, hvarev kann kykna uppreistartrá, um tey falla í hugskot hjá tí undirkúgaða. Hann gav hinum fjónaðu sjálvtræysti og sjálvviroing. Öll líknisi, sum eg minti á áður, til at sýna, hvussu hann veik frá og vanvírdi samtyktar trúaraskoðannir fjónarinnar, eru öll vernd fyrri hin veika og undirkúgaða. Í líknisnum um farisearum og tollarar sigur hann tollararum, at hann í Guds eygum stendur omanfyri farisearan, sum tollarar áður hevði hildið vera sjálvsagt skuldi líta at sær við vanvírduligum eygum. Í líknisnum um týnda sonin, roknað hann hin opinberliga syndaran fyrri at vera dýrmætari fyrri hjarta Guds enn hin rættleita, sum einki hevur forbrotið seg. Kúgað fólkið hevur lært at líta soleiðis á sjálfan seg, at tey eru fjónaði í eygum Guds og manna. Men tá ið veldigir andar gerast forsvararar teirra og halda fram rætt teirra, tá vaknar ænsurin fyrri tí, at teimum er gjörður óættur. Og tá er ikki gott at rokna tí, hvat spyrst burtur úr. Tað verður ikki smávegis broyting á heiminum og livinum í eygunum á tí manni, sum lært hevur at vanvírða sjálfan seg, men sum bráðliga vaknar til medvitunar um tað, at hann stendur javnbjóðis, ella er fremri enn teir, sum hann áður helt vera ósmiðaðar. Jesus sigur, at tað sum ein fyrst og fremst verður spurdur um fyrri dómstóli Guds, og tað eina, sum mint er á, tað er um stóðuna til fátæklinganna, hinar sjúku og fjónaðu. Alt í einum er hinum kúgaðu borin tann boðskapur, at alt lívið eigur at snúga seg um tey, og hægsta skylda mannanna er tann, at bota um kor teirra. Tann, sum ikki leggur í hvat torvar teimum, er dómur í æviga eldin. Allir teir, sum vóru móðir og troystir, teir vóru varir við tað, at hjá hesum spámanni áttu teir samkenslu. Teir fáu frá honum kærleik og troyst. Kúgaðir menn, sum vera varir við kúgan sína, gerast eisini kunnugir við, hvussu hjálparleysir teir sjálvir eru til tess at fáa sín mál fram. Teir torva at fáa mann sum leiðbeinara — mann, sum skilur kor teirra út í æsir og hjálpar teimum, máttmiklan mann í orði og verki. Slíkur maður var Jesus. Við honum sum oddamanni var

rættvisi og miskunsemi sett í hásetið. Hvat lá tá nærri at hugsa, enn at brennandi trá teirra var at gera hann til kong, — at teir góðu honum upp í hendur at hava ráðið yvir málum fjónarinnar. Tað var einki annað enn ynski hjá tí minna manninum til at fáa rætt sín framdan.

Tó hevur Jesus haft eina mest ávirkan við sínum hárhvossu revsingarorðum hann talar til yvirklassanna — teirra, sum fjónaðu og undirkúgaðu. Í søguni um miskunsama Samaritanabúgan, gevur hann samstund tað upp í næsar, at teir vanrøgt hægsta boðorð lógarinnar. Fariseararum sigur hann, at teir biðja til at sýna seg fyrri monnum. Fyri skriftlærðum og Farisearum heldur hann tornandi revsingarorð, sum skrivað er í 23 kap. Matheusarevang. Ferð eftir fer hartar hann teir ræðuliga. Hann líknar teir við kálkaðar gravir, sum uttan eru vakrar at líta at, men eru fullar innan av allari óreinsku. Hann hartur teir fyrri stollleika, at teir breiðka um minnisreimar sínar, fyrri at teir fáu sær ovastu sætlini í veitslum og teir fremstu sessarnar í samkomuhúsum og lata seg kalla rabbi. Hann sigur, at teir eta upp heimini hjá einkjum og upp á kvamsvís halda langur bonir. Teir gjalda tiggjund, og tað rósa teir sær fyrri frammi fyrri andliti Guds, at teir tiggjunda rætt — men teir góvu ikki gætur um rættvisi, miskunsemi og trúarmensku. Kúgað fólki, sum lýður á hetta, má skelva av fagnaði við hvørt einasta orð. Kenslur teirra fyrri hyklan og falsleika yvirklassanna er vaknað og brýtur út í orðum hansara. Hin djúpa víroing hvorum og vanvíroing kemur í staðin. Tað var fólkið sum hevði fingið at kenna miskunmarloysi og rættvisi. Og tað vóru fleiri enn einkjurnar, sum áttu heim, sum yvirklassin áttu upp. Jesus talar fyrri hinar kúgaðu. Og kenslur teirra skákast og óast við hvørt dýndandi revsingarorð, sum Jesus talar til yvirklassanna. Og í hesum eldhuga Jesu sum grípur fólkið, liggur eisini frageiðingin um, hví fólkið so hærðliga krevur Jesu tiknan av lívi, táð tað stendur í boði at velja ímillum hann og Barrabas. Tað er ósing, sum grípur hin vónbrotna og undirkúgaða táð hann sær, at Jesus ikki vil taka valdið á tann hátt, sum fólkið hevði ætlað.

Eg havi her bent á mong ummæli Jesu, sum fullkomiliga greiða frá tí, at hann var útvaldur av tí minna manninum, og tó er mangt enn ómaltalað.

Og tað má haldast at vera fullkomiliga loyviligt at peika á, at mong av ummælum Jesu, ið horva hesa leið, eru farin fyrri skeyt. Vert er at geva gætur, at öll tey líknisi og tær frásagnir, sum greinligast vitna um Jesus sum forsvarari fyrri hin minna mannin og tey vanvírdu, finnst hvørji fyrri seg einans í tí eina evangelíi, tó at öll trí evangelíini — Matheus, Markus og Lukas — flyta onnur av líknisum hansara. Farisearin og tollarin, miskunsami Samaritanabúgvinn, týndi sonurin — hesar søgur standa í Lukasar evangelíi og í ongun øðrum evangelíi. Einans Matheus sigur søguna um dómín á evsta degi, einans Johannes søguna um hina hørseku konuna, og einans Lukas um hina syndugi konuna sum tváddi fotur Jesu.

Hetta gevur gruna um, at tað er meira ella minni av tilviljum, at hesar søgur koma nakrastaðni fram í evangelíunum, og sýnir at fyrstu rithovundar kristindómsins hava lagt meira dent á annað á boðskapi hansara enn tað, sum vísti á hinar undirkúgaðu. Og umframt søgur og ummæli, sum víst er á og onnur av sama slag, eru í evangelíunum spjadd ummæli, sum eru lítið skiljandi í tí sambandi tey eru í, men sum eru lætt at skilja, um maður hugsar sær tey talað í sambandi við stríðið, ið fólksins oddamaður hevði fyrri rætti undirklassanna.

Partifælle! Har du spurgt din Nabo og din Arbejdskammerat, om han holder „Føroya Social-Demokrat“? Gør han det ikke, bør du opfordre ham dertil.

Vort Telefonnummer er 143.

Givlið út av socialdemokratiskum felegum. Blaðstýrari: M. S. Viðstein. Prentsmíðja „Føroya Social-Demokrater, Tórshavn.

„Hornagarður“.

Thorshavns Byraad vedtager at erhverve „Hornagarð“.

Sagen blev behandlet i Lagtinget i Samlingen 1927 og resulterede i et Forslag til Lov om Salg af Embedsgaarden „Aalekær“ til Kommunen at betale i 28 Aar. I Henhold til Brev fra Færø Amt af 10. Marts 1928 har Justitsministeriet tilskrevet Lagtinget Formand:

„I den i 1927 afholdte ordentlige Samling har Lagtinget vedtaget en Indstilling om, at der maa blive forelagt Lovgivningsmagten et af Tinget vedtaget Forslag til Lov om Salg af den til Amtmandsembedet henlagte Gaard „Aalekær“ til Thorshavns Kommune og Lagtinget.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet er

villigt til at tage det af Lagtinget rejste Spørgsmaal under Overvejelse, men at man forinden maa ønske sig forelagt dels et Tilbud fra Thorshavns Byraad, der bedre stemmer med Gaardens Verdi i Handel og Vandel end Lagtingets Forslag, dels et Tilbud fra Lagtinget m. H. t. de Arealer, som Tinget maatte ønske at erhverve, og endelig en Plan for Gaardens Udnyttelse iøvrigt med særligt Henblik paa Ordningen af Spørgsmaalet om Vingræsningsretten. Man gaar ud fra, at der om alle disse Spørgsmaal finder Forhandling Sted mellem Lagtinget, Byraadet og Færø Amt, forinden Sagen paany forelægges Ministeriet.“

Kasseudvalget har den 18. ds. haft Møde hos Amtmanden for nærmere at drøfte Spørgsmaalet om Erhvervelse af Gaarden helt eller delvis. Efter Anmodning af Amtmanden har Byraadet ladet udfærdige et Kort over den

matrikulerede Del af Gaardens Indmark samt over udlagte Trøer, saavel Lejetrøer som solgte Trøestykker, samt et Generalstabskort over tilhørende Hauge.

Af Indmarken maa der til Hospitalets Brug disponeres over et Areal, der omfatter hele Sandegærdenes til Hospitalets nuværende Nordgrænse parallelt med denne mod Søen, mod Vest til Prestegaardens Grænseskel, heri dog ikke indbefattet Strandrettingerne, der forbeholdes Thorshavns Kommune. Desuden er af Matr. No. 1026 (Debesar trø) udlagt til den nye Biblioteksbygning ca. 5000 m². Endvidere udviser vedlagte Fortegnelse en Del Trøestykker, der er overgaaede til Privat Ejendom, samt nogle, om hvilke der forhandles om Salg.

I Henhold til foranstaaende maa man mene, at der ved Salg maa tages Hensyn til disse ikke ubetydelige Arealer, der er fragaaet Gaardens Indmark og Underhaage.

Som Motiver for Erhvervelse af Embedsgaarden „Aalekær“ skal Udvalget fremføre, at man anser denne som aldeles nødvendig for Byens fremtidige Udvikling, baade hvad Belyggelse og Opdyrking angaar. Det vil have sin store Betydning ved at Erhverve Gaarden, at man kan ligestille samtlige Opdyrkere ved Thorshavn med Hensyn til Spørgsmaalet om Vintergræsningsrettens Afløsning.

Hvad angaar den øvrige Del af Haugen, mener Udvalget, at Byraadet bør opretholde Faarebruget indtil videre og bortforpagte dette.

Med Hensyn til Købesummen, da har Lagtinget i før omtalte Forslag beregnet Købesummen til 25 Gange Pengeverdien af Gaardens offentlige Ydelser anslaaet til ca. 30.000 Kr. Man har endvidere faaet oplyst, at Gaarden i 1911 blev vurderet til ca. 57.000 Kr.

Naar man skal til at fastslaa en Købsum, bør der efter Ud-

valgets Mening tages Hensyn til de tidligere nævnte siden 1911 fragaandede Arealer.

Udvalget mener i Henhold til det anførte at kunne foreslaa, at der bydes en Pris af 55.000 Kr. for Embedsgaarden „Aalekær“ omfattende hele Ind- og Udmarken, med Indstø, Bygninger og øvrige Rettigheder at forrente og afdrage i ca. 50 Aar. Saafremt Lagtinget til sin Tid vil benytte en Del eller Dele af Gaardens Indmark kan dette ske ved nærmere Forhandling med Byraadet under Hensyntagen til eventuel Byggeplan og uden Tab for Byraadet.

Udvalget skal indstille til Byraadets Vedtagelse at Kommune søger erhvervet Embedsgaarden „Aalekær“ i Henhold til foranstaaende Motivering, og at man tilbyder en Pris af 55.000 Kr. at forrente og afbetale i Løbet af ca. 30 Aar.

Saaledes vedtaget paa Byraadets mødet den 24. April 1929.

Nu er man altsaa saalangt.